

נשמתא דאודייתא

הורים וילדים לומדים חסידות בצוותא

ערב שבת קדש
פרשת נח - ה' מרחשון תשכ"א
> גליון 437 <

מהי ה'עבודה' של שבת?

ענג שבת

אבא/אמא: בשבוע שעבר למדנו, מתוך מאמרו של אדמו"ר הזקן, על כך שבשבת קדש (וכן בכל יום בשעת התפלה), הניצוץ האלקי שנמצא בכל דבר בבריאה (כנאמר "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"), עולה בחזרה למעלה ומתאחד עם הקדוש ברוך הוא. כמשל אדם שנתן, וכוחותיו שבים אליו. ולכן בשבת אסור לנו לעסוק במלאכת חלין ועלינו להתענג מקדשה ומרוחניות, ובעקב מלמוד התורה ומהתפלה (וגם מהשנה ומסעודות השבת הטובות, שהם חלק ממצוות ענג שבת, לכבוד שבת קדש). על כך נאמר "אז תתענג על ה'" - שהתענוג יהיה מקדשה ומאלקות, מעין התענוג של הנשמות בעולם הבא.

לכה דודי

ילד/ילדה: אף מפיון שהנשמה שלנו ירדה למטה, לגוף והנפש בהמית שאותם

לזכות החייל בצבאות ה'
משה חיים שיחי'
מוגרבי
לרגל יום הולדתו ' חשוון

נדפס ע"י ולזכות הוריו שי ופיגי ומשפחתם שיחיו מוגרבי
לשנת ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות מתוך בריאות שמחה ונחת

שלו למכתבו של הרבי לרב פלר, הרב שוב הצביע על כך שאין הוא רואה עצמו ראוי לשוחח במדעים עם איש מדע. "למה שלא תכתב את השאלות שלך לרבי עצמו?" הוא הציע.

וזה בדיוק מה שפרופסור גרין עשה. הוא כתב בקרת נוקבת על המכתב של הרבי. "בגלל שכל כך כפדתי את הרבי", נזכר גרין, "לא היה במכתב שלי שום דבר מנימת הזלזול שבה מדענים מתייחסים לעתים כלפי אחרים. אדרבה, כתבתי לרבי בכבוד, אף קבעתי עמדה אחרת בצורה די נחרצת. במיוחד הדגשתי את מה שלא היה נראה לי תואם את עקרונות המדע המודרני, ובסיום מכתבי אף הוספתי משפט כי מוטב שהרבי יעסק בעקר במקצוע שלו - תורה, ואלו אנו המדענים נעסק במדע..."

למרבה הפלא, במכתב הבא של הרבי לא היתה שום התייחסות לתלונותיו של הפרופסור. הרבי המשיך את ההתפתבות בדיוק במקום שהיא נפסקה לפני אותו מכתב והמשיך להתייחס לשאלות שקשורות למסע הרוחני והזהות היהודית של הפרופסור גרין. ובנושא המדע - אף מלה.

הפרופסור שער שהרבי קבל את דבריו והמשיך לחשב לתמו שכל אימת שקימת סתירה לכאורה בין התורה למדע, הצדק צריך להיות עם המדע. מבחינתו, הוא ראה את הענין סגור.

במקביל, ההתקדמות שלו בכיוון של חיי תורה מלאים נמשכה ובמשך שנה וחצי הוא הוסיף ודווח לרבי על כל שלב שהוא ומשפחתו עברו לקראת חיי תורה. על כל דווח הרבי הגיב במלים של עידוד וברכות, ובהזדמנות מסוימת, גם שלח לו שי - זוג תפלין שולל התחיל להניח כל יום.

ואז בא המכתב שבו פרופסור גרין ורעייתו ספרו לרבי על החלטתם שלהם לשלח את ילדיהם לבית ספר יהודי שיעניק להם חנוף יהודי מלא. הפעם התגובה של הרבי היתה חמה ומעודדת במיוחד, מה שנתן בטוי למדת החשיבות שהרבי יחס לצעד המכריע הזה.

ואז, בסוף המכתב הזה, הרבי הוסיף בהערות אגב:

"ביחס למה שכתבת לי אודות התפיסה של התורה בנושא הבריאה..." והמשיך להפריך, אחת לאחת את טענותיו של פרופסור גרין כנגד דעותיו ה"בלתי מדעיות" של הרבי בנושא הזה.

"אתה בטח מתפלל", סיים הרבי את הערתו, "מדוע חפיתי כל כל הרבה זמן עד שעניתי על ההערות שלך בנושא, אבל התפקיד שלי בחיים איננו לנצח בוכוים. התפקיד שלי הוא לגרם ליהודים להיות קרובים יותר לתורה ומצוות" - - -

נהנים מהעלון? נשמח שתמשיכו להנות.

הפעת העלון ברחבי הארץ מתאפשרת הודות להקדשות השבועיות, לתרומת הקדשה לעלון לזכות ולע"נ צלצלו לר' מענדי אלפרוביץ 053-457-4915

לע"נ מרת שיינא באשע בתיה ע"ה מינסקי
הוקדש ע"י ולזכות בעלה הרה"ח ר' יעקב שיחי' מינסקי

בדרכי החסידים

איזה תפקיד אינו ענינו של הרבי?...

כפי שכבר הספקנו להכיר, פרופסור ולול גרין מאוניברסיטת מינסוטה היה כוכב עולה בשדה המדע. בזכות ההמצאות שלו בבקטריולוגיה (-חקר החיידקים למיניהם, ותפקידם בטבע) הוא הזמן על ידי נאס"א להמנות על קבוצה נבחרת של מדענים שלמדו את ההשפעות שיכולות להיות למסע בחלל על חיי אדם. ההזמנות להרצות פורומים שונים ובסימפוזיונים זרמו אליו ללא הרף והמדען הצעיר בקר בעשרות אוניברסיטאות ברחבי ארצות הברית מדי שנה.

תשכ"ג היתה השנה שבה פרופסור גרין בא לראשונה במגע עם הרב משה פלר, שליח הרבי במיניאפוליס, מינסוטה. עד אז ולול ורעייתו, כמו הרבה יהודים אמריקנים בני דורו, עשו שמוש מועט במורשת היהודית שלהם. מצוות כמו שבת, פשרות או תפלין נראו להם כמשהו ששייך לדורות קודמים, ובהחלט לא רלוונטי לחיים המודרניים שהם נהלו. אבל ההפרות שלהם עם הרב והרבנית פלר שנתה את יחסם ליהדות. ארח החיים והאמונה של זוג השלוחים הצעיר חשפו בפניהם מבט חדש על היהדות והם ראו בכך מענה הולם לחסר עמק בחייהם שהיו מאוד מצלחים אף חסרי שרשים.

על פי הצעת הרב פלר, גרין כתב לרבי והתגובה החמה והמעודדת של הרבי לא אחרה לבוא. עם הזמן ההתפתבות עם הרבי עלתה על מסלול קבוע והמדען הצעיר נשבה בקסמי המחשבה של הרבי והמסירות והאכפתיות שלו. עם כל מכתב, הפרופסור מצא עצמו יותר מעודד במסע הגלוי הרוחני שלו והצמיחה שלו בדרך התורה. די מהר המטבח בביתו הפך לכשר (לא מעט, בזכות הספור עם הנקניקה...) והמשפחה התקדמה צעד אחר צעד בשמירת השבת.

יום אחד השיחה בין הרב פלר ופרופסור גרין התגלגלה לנושא הבריאה בששה ימים כפי שהדבר מתאר בתורה, אל מול התאוריות שיש למדע בנושא זה. כאן הפרופסור התייצב לצדו של המדע. "אתה יודע שיש לי המון כבוד לתורה", אמר ולול. "היא בהחלט מקור הדרך וההוראות שלה ממלאים מקום חשוב מאוד בחיי, אבל מעבר לזה אני חייב להביע את תדהמתי על כך שעדין יש אנשים שלמרות כל התגליות המדעיות על הדרך בה העולם התפתח, הם עדין סבורים שהבריאה התרחשה בששה ימים".

"אני חייב להודות שהידע המדעי שלי מגבל למדי", הגיב הרב פלר. "אני בהחלט לא יכול לשוחח אתך בנושא ברמה שלך, אבל מיס מכתב ארך של הרבי על הנושא, בו הוא מוכיח אף אחת התאוריות (-ההנחות) המפרכסות של המדע בנושא היא לא יותר מאשר תאוריה מסוג נחות למדי, כזו שמלאה סתירות וחסרת בסיס מדעי ראוי".

הפרופסור נרעש. "תאוריה זו מקבלת על כל מדען רציני, אבל תראה לי את המכתב בכל זאת. אני רוצה לראות מה הרבי כותב על כך".

אחרי קריאת המכתב, ולול עדין לא השתכנע. כשהוא הציע את ההתנגדויות

נקדה מעיחה

בואו לתבה

ילד/ילדה: בפרשה שלנו השם מצוה לנח לבנות תבה ולהכנס לתוכה כדי להנצל מהמבול, ובאמת כשכל העולם טבע במבול - נח וכל מי שהיה עמו בתבה, בני משפחתו, בעלי החיים והצמחים, נצלו.

אבא/אמא: המבול שיש לנו היום הוא כל הדברים שמבלבלים אותנו, ומפריעים לנו לעבד את השם. כל מיני דאגות שיש לפעמים כשחסר לנו משהו בבריאות או בפרנסה. איך אנחנו יכולים להנצל מהמבול הזה?

נותן לנו הבעל שם טוב עצה:

בלשון הקדש, התבה היא לא רק קפסה, כמו האנייה הגדולה שנח בנה, אלא היא גם מלה. כמו שאנו אומרים 'ראשי תבות' - ראשי מלים.

ילד/ילדה: העצה היא "בא אל התבה" - להכנס אל תוך התבות, המלים של התורה והתפלה. איך נכנסים לתוך המלים? כאשר אנו אומרים אותן בכונה, חושבים מה פרוש המלים שאנו אומרים בתפלה, וכך מתפללים וגם לומדים תורה בחשק ובהתלהבות גדולה.

אבא/אמא: ועל כך נאמר "צהר תעשה לתבה". כאשר אנו נכנסים אל תוך המלים של התורה והתפלה, אנו זוכים להפטר מכל הדאגות והבלבולים, והצרה הופכת לצרה, לחלון ולאור גדול.

הלקה

כשאנו מתפללים, נסתכל בתוך הסדור וננסה לומר כל מלה לאט, בקול ובהתלהבות.

(מעובד ע"פ כתר שם טוב הוספות, ולקו"ש ח"א פרשת נח)

בכפר או בעיד?

ילד/ילדה: כל זה היא רק ההכנה לשבת בתפלות ימות החל. אבל התפלה של שבת עצמה היא במדרגה יותר גבוהה.

הדבר דומה למשל שמביאים חז"ל "אינו דומה בן כפר שראה את המלך, לבן כרף שראה את המלך". בן הכפר, שרחוק מהעיר ומארמון המלכה, מתפעל מאוד כאשר הוא רואה לראשונה את המלך, אבל הוא לא באמת מבין מה זה המלך, הוא אינו יודע עד כמה המלך הוא גדול.

לעמת זאת תושב עיר הבירה, מכיר את המלך, הוא לא מתפעל ומתלהב כמו אותו כפרי שראה את המלך לראשונה, אבל מצד שני הוא מבין עד כמה המלך הוא גדול ולכן הוא מתבטל באמת בפני המלך?

לגור בכפר, להרגיש בעיד...

אבא/אמא: בכל השבוע אנו כמו "בן כפר שראה את המלך". כיון שבימות החל מאיר בעולם רק אור אלקי מצמצם, כמו המלך שיוצא לשדה או לכפר, בבגדים פשוטים (כפי שלמדנו במאמר "אני לדודי").

אך בשבת אנו כמו "בן כרף שראה את המלך", כיון שבשבת, המלך, הקדוש ברוך הוא, מתגלה בשיא תפארתו, כמו מלך שיושב על הכסא בארמונו, במלוא הדרו. בכל השבוע אנו 'מתענגעים' אל המלך, אך בשבת אנו 'מתענגים' מראית המלך.

שמש בשבת - תענוג

ילד/ילדה: על כך אומרים חז"ל (במסכת תענית) "שמש בשבת - צדקה לעניים", שפרוש בזה על פי חסידות הוא, שבכל השבוע אנו כמו אותו עני שחסר לו, חסר לנו הגלוי האלקי ואנחנו בבחינת "חולת אהבה אני", אך בשבת, כשזורחת "שמש השם", ומאיר הגלוי האלקי, זה בבחינת צדקה לעני ורפואה לחולה, כיון שאנו זוכים סופסוף להתענג על השם, כפי שאומרים בתפלה "ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג".

הלקה

אם בכל השבוע עלינו להתבונן ולנסות להבין את פרוש מלות התפלה, על אחת כמה וכמה בשבת, נשב ונתפלל במתינות, מלה אחר מלה (מה שנקרא בלשון החסידים 'תפלה בעבודה...'), ונזכה להרגיש את התענוג האמתי של הנשמה, מהקרבה לקדוש ברוך הוא.

(מעובד ע"פ מאמר ד"ה "והיה מידי חודש בחודשו", כפי שנתבאר בלקו"ת חסידות מבוארת שבת קודש, ועוד)

2. נתן לדמות זאת להבדל בין 'מקרב' שזכה לראות את הרבי בפעם הראשונה והתלהב מאוד, אבל הוא לא הבין באמת מהי הגדולה של הרבי. לעמת זאת, חסיד שזכה לראות את הרבי בכל יום אינו מתלהב כמו בפעם הראשונה, אך הוא מבין קצת יותר מהראשון מהי מעלתו של הרבי.

יותר מענין להתענג מהנשמות... היא זקוקה לכוח מיחד, כדי להצליח להתעלות ולהתענג בשבת מקדשה ומרוחניות.

על כך נאמר "משכני אחריו נרוצה" - שאנו מבקשים שהקדוש ברוך הוא ימשך אותנו אליו, כדי שנוכל להתענג רק בו. ולכן אנו מבקשים בקבלת שבת "לכה דודי לקראת פלה" - הקדוש ברוך הוא מכנה בשיר השירים בשם "דודי" (על שם האהבה והחבה שלו אלינו). ואנו נקראים ה"פלה" (על שם הרצון והכליון שלנו אליו), והבקשה היא שהקדוש ברוך הוא ("דודי") ילך ויבוא לקראתנו (ה"פלה"), כדי שנוכל לקבל את פני השבת, את התענוג האלקי המיוחד של יום השבת.

מי שטרח בערב שבת

אבא/אמא: בנוסף, צריכה להיות גם ההכנה שלנו בימות החל, להיות ראויים לקדשה של יום השבת, כפי שאמרו חכמינו "מי שטרח בערב שבת, יאכל בשבת". הפונה היא לא רק על מאכלי השבת, אלא גם ובעיקר לתענוג שלנו באלקות ביום השבת, שתלוי בהכנה הרוחנית שלנו במשך כל השבוע.

וכפי שלמדנו בשבוע שעבר, שאותה עליה ביום השבת של הנשמה ושל כל ניצוצות הקדשה שעולים יחד עמה, להתחבר בקדוש ברוך הוא, קומת 'במקו' בשעת התפלה בכל יום ויום. התפלה היא כמו סלם שדרכו הכל עולה ומתחבר עם הקדוש ברוך הוא.

ההכנה שלנו לקראת העליה של השבת, היא התפלה בכונה, מתוך הבנת פרוש המלים, במשך ימי השבוע.

מטפסים בסלם

ילד/ילדה: בסלם התפלה אנו עולים שלב אחר שלב.

בתחלה אנו מתבוננים, בפסוקי דזמרה, איך ש"לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת" וכו' - שהגדלה האמתית היא של הקדוש ברוך הוא, ושום דבר אינו נחשב ביחס אליו, 'אין עוד מלבדו'. התבוננות זו מביאה אותנו לרצות ולהתקרב אליו.

אחר כך, אנו עולים עוד מדרגה בסלם, בכרכת "יוצר אור", ומתבוננים איך שאפלו המלאכים אומרים "קדוש", שהם משיגים שהקדוש ברוך הוא קדוש ומבדל מהם, ובתוכם יש שתי קבוצות: ה"אופנים" ו"חיות הקדש" רוצים להתקרב אליו ב"רעש גדול", כמו אדם שנמצא במדבר בלי מים, שיש לו תשוקה וצמאון אדיר, עד שנפשו כמעט יוצאת.

ו"השרפים", שמרב אהבתם להשם הם "נשרפים" ובטלים אליו לגמרי.

הגענו לפסגה

אבא/אמא: המדרגה הבאה בסלם היא "שמע ישראל", ואהבת את ה' אלקיך. ובכל נפשך, שאנו מוכנים למסור את הנפש שלנו, את כל הרצונות והאהבה שלנו לדברים הנשמיים, בשביל אהבת השם ועבודתו, בתורה תפלה וקיום המצוות.

והמדרגה העליונה ביותר היא תפלה שמונה-עשרה, בה אנו מבקשים "ברוך אתה השם" - שהקדוש ברוך הוא יאיר ויתגלה בעולם. ואת זה אנו פועלים בעולם על ידי למוד התורה וקיום המצוות במשך היום כלו.

1. "ברכה" היא מלשון המשכה והורדה מלמעלה למטה, כמו שאמר באליעזר ויברך הגמלים - שהוריד את הגמלים על בריהם.

